

Instruktørernes valg...

Dansk film er atter kommet på tapetet, men omsider er det for det gode. Det er, som om det længe ventede skred er ved at ske, og „Kosmorama“ vil naturligvis følge den hjemlige udvikling nøje. Allerede sidste årgang bragte mere stof om den aktuelle danske film end nogen tidligere.

Blandt andet er det tydeligt, at danske instruktører i stigende grad orienterer sig udad, og vi har derfor fundet det interessant at spørge dem, hvilke film de personligt sætter højest. Vi har ikke været ude efter at få instruktørernes mening om, hvilke film de anser for filmhistoriens hovedværker, men vi har bedt dem om at angive, hvilke film der har betydet mest for dem personligt og som inspirationskilder. Vi vil lade dette rundspørge blandt instruktørerne efterfølge af et lignende blandt kritikerne og

slutte med at spørge „Kosmorama“s læsere, hvilke film de sætter højest. Vi mener, at man på denne måde vil få et vist indtryk af det danske filmmiljø. Hvilke film foretrækkes af de skabende, af kritikerne og af det interesserede publikum.

Først bringes altså filminstruktørernes svar. Vi har spurgt 34 instruktører, men kun 10 har reflekteret. Vi havde ikke ventet fuld tilslutning, men dog at mere end en trediedel af de adspurgte ville svare, og vi indrømmer, at der er navne, som vi oprigtigt undrer os over at mangle på listen over svar. Men allerede denne mangel på interesse siger noget om vor instruktørstand. Vi vil derfor også såmeget des mere takke de instruktører, der har ofret tid og interesse på vor forespørgsel, idet vi vel ved, at vi har sat dem på en umulig opgave.

JOHANNES ALLEN:

„Ordet“, Carl Th. Dreyer

„Mr. Smith Goes To Washington“ (Mr. Smith kommer til Washington), Frank Capra – (*på grund af manuskriptet*)

„A Steetcar Named Desire“ (Omstigning til Paradis), Elia Kazan – (*spillet*)

„The Gold Rush“ (Guldfeber), Charles Chaplin

„Ninotchka“ (Ninotchka), Ernst Lubitsch

„Sommernattens leende“ (Sommernattens smil), Ingmar Bergman

„Smultronstället“ (Ved vejs ende), Ingmar Bergman

Gøg og Gokke i deres bedste farcer.

GABRIEL AXEL:

„La grande illusion“ (Den store illusion), Jean Renoir

„Popiol i diament“ (Aske og diamanter), Andrzej Wajda

„Le jour se lève“ (–og ved Daggry), Marcel Carné

„Il cappotto“, (Kappen), Alberto Lattuada

„Jules et Jim“ (Jules og Jim), François Truffaut

„Ladri di biciclette“ (Cykeltyven), Vittorio de Sica

„Nazarin“ (Tro og lidenskab), Luis Buñuel

„Kirmes“ (Kirmes), Wolfgang Staudte

„Moderato cantabile“ (Mordet i Café Gironde), Peter Brook

„Les vacances de M. Hulot“ (Festlige feriedage), Jacques Tati

„Vredens Dag“, Carl Th. Dreyer

„Paths of Glory“ (Ærens vej), Stanley Kubrick

Det er film, der på en eller anden måde har ramt eller rørt mig.

ERIK BALLING:

Dette er ikke ubetinget listen over de bedste film, jeg har set, men det gælder for dem alle, at de på det tidspunkt, da jeg så dem, var med til at bekræfte min lyst til at lave film – og blive ved med det.

- „Le Million“ (Millionen), René Clair
- „Quai des Brûmes“ (Taagernes Kaj), Marcel Carné
- „Stagecoach“ (Diligencen), John Ford
- „The Grapes of Wrath“ (Vredens Druer), John Ford
- „To Be Or Not To Be“ (At være eller ikke være), Ernst Lubitsch
- „Ladri di biciclette“ (Cykeltyven), Vittorio de Sica
- „East of Eden“ (Øst for Paradis), Elia Kazan
- „Smultronstället“ (Ved vejs ende), Ingmar Bergman
- „A Bout de souffle“ (Aandeløs), Jean-Luc Godard
- „Jules et Jim“ (Jules og Jim), François Truffaut

CARL TH. DREYER:

... titlerne på ti film som jeg selv mener, jeg har lært noget af . . . :

- „Herr Arnes Pengar“ (Herr Arnes Penge), Mauritz Stiller
- „Ingmarssönerna“ (Ingmarssønnerne), Victor Sjöström
- „Intolerance“ (Intolerance), D. W. Griffith – (*det moderne afsnit*)
- „Crainquebille“ (Gadesælgeren fra Paris), Jacques Feyder
- „Die Flamme“ (Flammen), Ernst Lubitsch
- „Bronenosets Potyomkin“ (Panserkrydseren Potemkin), S. M. Eisenstein
- „Mat“ (Moderen), V. Pudovkin
- „Ivan Groznij“ (Ivan den Grusomme), S. M. Eisenstein
- „Henry V“ (Henrik V), Laurence Olivier
- „Jigoku-mon“ (Ingen kan tvinge et hjerte), Teinosuke Kinugasa

HAGEN HASSELBALCH:

Det er umuligt. Der skal være mindst 20 til blandt de ti bedste.

- „C'est l'aviron qui nous mène“, Norman McLaren, i serien „Chants Populaires“
- „Orpheo negro“ (Sort Karneval), Marcel Camus
- „Le Roman d'un tricheur“ (En Svindlers Roman), Sacha Guitry
- „A Matter Of Life And Death“ (En Sag om Liv eller Død), Powell & Pressburger
- „Mr. Deeds Goes To Town“ (En Gentleman kommer til Byen), Frank Capra
- „You Can't Take It With You“ (Du kan ikke tage det med dig), Frank Capra
- „The Gold Rush“ (Guldfeber), Charles Chaplin
- „On the Beach“ (På Stranden), Stanley Kramer
- „Modern Times“ (Moderne Tider) Charles Chaplin
- „Estasi“ (Ekstase), Gustav Machaty
- „Umberto D“ (Umberto), Vittorio de Sica
- „Les Jeux interdites“ (Forbudte lege), René Clément
- „A Nous la liberté“ (Leve Friheden), René Clair
- „Mikres Aphrodites“, Nikos Kondouros
- „Nazarin“ (Tro og lidenskab), Luis Buñuel
- „El Angel Exterminador“ (Morderenglen), Luis Buñuel

ASTRID HENNING-JENSEN:

... nogle af de film, der har gjort størst indtryk på mig – billeder jeg husker eller særlige scener, som jeg stadig vender tilbage til i tankerne ...

- „The Grapes of Wrath“ (Vredens Druer), John Ford
- „Djetstvo Gorkava“ (Min barndom), Mark Donskoj
- „Miracolo a Milano“ (Miraklet i Milano), Vittorio de Sica
- „The Maltese Falcon“ (Ridderfalken), John Huston
- „To Be Or Not To Be“ (At være eller ikke være), Ernst Lubitsch
- „Smultronstället“ (Ved vejs ende), Ingmar Bergman
- „Une si longue absence“, Henri Colpi
- „Hiroshima mon amour“ (Hiroshima, min elskede), Alain Resnais
- „Jules et Jim“ (Jules og Jim), François Truffaut

Det er i hvert fald film, som stadig lever i min erindring og som jeg gerne ville se igen.

PALLE KJÆRULFF-SCHMIDT:

Dette er umuligt indtil det komiske. Det kan højst blive en liste over de film, jeg i dette øjeblik 8. september kl. 18.05 bilder mig ind betyder mest for mit arbejde lige nu.

Set fra dette øjeblik må de „historiske“ film udgå. Jeg er just nu mere inspireret og provokeret af f. eks. lure-fulse sekvensen med de tre herrer og scenerne med den dødrukne dame i Vemmers „Gade uden ende“ end af „Panserkrøderen Potemkin“.

- „Jules et Jim“ (Jules og Jim), François Truffaut
- „Tirez sur le pianiste“ (Skyd på pianisten), François Truffaut
og efter en meget lille vejtrækning
- „A Bout de souffle“ (Aandeløs), Jean-Luc Godard
- „L'Avventura“ (De elskendes eventyr), Michelangelo Antonioni
og af lidt andre grunde
- „Judgment at Nuremberg“ (Dommen i Nürnberg), Stanley Kramer
- „Chronique d'un été“, Jean Rouch

Så langt nåede jeg uden at tvivle, men hvad så? Skal man aflevere en liste uden „Vivre sa vie“, „Hiroshima mon amour“, Buñuel, Dreyer, de store farcer, de store europæiske film om krigen, „Cykeltyven“, alle de film Coutard har fotograferet, „Shadows“ osv. osv. eller skal man vælge fire ud af hele dette bjerg? Vel vil jeg ej.

SVEND AAGE LORENTZ:

At vælge 10 film blandt dem man har set er vel lige så svært som at sige hvilke 10 dage af ens liv, der har betydet mest.

Hvad den enkelte film kan komme til at betyde som inspirationskilde er for det første afhængig af ens modtagelighed og udvikling på netop det tidspunkt, hvor man ser filmen.

For det andet forandres synsvinklen fra dag til dag, og endelig digter man jo ofte videre på de film, man har set, og kan blive meget overrasket ved et gensyn.

Film med mange aspekter, film der åbner perspektiver, film om menneskets vanskeligheder og tallose muligheder står stærkest i min erindring og er måske derfor betydningsfulde.

- „Intolerance“ (Intolerance), D. W. Griffith
- „A Nous la liberté“ (Leve Friheden), René Clair

„Modern Times“ (Moderne Tider), Charles Chaplin
„Domenica d'Agosto“ (En Søndag i August), Luciano Emmer
„Otte Akkorder“, Johan Jacobsen
„Sous le ciel de Paris“ (Under Paris' himmel), Julien Duvivier
„Thunder Rock“ (Tordenklippen), John Boulting
„Sommerattens leende“ (Sommernattens smil), Ingmar Bergman
„Les amants“ (De elskende), Louis Malle
„Hiroshima mon amour“ (Hiroshima, min elskede), Alain Resnais

JØRGEN ROOS:

At pille 10 film ud af den samlede filmbistorie er mægtig svært, man skal ikke begynde at tænke sig alt for grundigt om, så jeg kører løs:

„L'Age d'or“, Luis Buñuel – *som den absolut første*
„Fleurs Meurtriers“, Roger Livet – *fordi jeg elsker den*
„Vampyr“ (Vampyr), Carl Th. Dreyer – *for fabulerende fantasi*
„Night Mail“, Harry Watt – *for stille menneskelighed*
„Potomok Chingis-khana“ (Storm over Asien), V. Pudovkin – *selvfølgelig*
„Kameradschaft“ (Kammerater), G. W. Pabst – *som den mest gribende*
„Roma – città aperta“ (Rom – åben by), Roberto Rossellini – *glemmer jeg aldrig*
„Hiroshima mon amour“ (Hiroshima, min elskede), Alain Resnais – *den mest fuldendte*
„Les 400 coups“ (Ung flugt), François Truffaut – *for sin hensynsløse ærlighed*
„8½“, Federico Fellini – *for kunstnerisk bevidsthed*
– *og det var allerede 10!*

MOGENS VEMMER:

... Det er ganske fornøjeligt at blive bedt om sligt, blot fordi man har lavet en længere film end sædvanligt og viser den på et biograflærred – så er man pludselig avanceret fra TV-producer til „filminstruktør“. Med et dybt buk for udnævnelsen sender jeg hermed de ønskede oplysninger. Som inspiration for „Gade uden ende“ har et væld af amerikanske TV-reportager tjent – historier pillet ud af virkeligheden med frækt amerikansk reportermod og – mindre godt – rystende kamera! For eksempel:

„Chicago, sendt i dansk TV for få måneder siden.
Fra traileren til „Det søde liv“, hvor dramatiske situationer er symboliseret i faste billeder, kom direkte ideer, kopieret og videreført i min egen film.
De nedennævnte spillefilm er eksempler, der på én gang har gjort det til balsløs gerning for mig at lave en film, når det ER gjort så perfekt – og samtidig skærpet lysten til et forsøg i spillefilmretning:

„Les Vacances de M. Hulot“ (Festlige feriedage), Jacques Tati
„Die Brücke“ (Broen), Bernhard Wicki
„Ordet“, Carl Th. Dreyer
„Midnight Lace“ (Sorte Kniplinger), David Miller
„La Strada“ (La Strada), Federico Fellini
„Les 400 coups“ (Ung flugt), François Truffaut
„Saturday Night and Sunday Morning“ (Lørdag aften – søndag morgen), Karel Reisz
„Room at the Top“ (En plads på toppen), Jack Clayton
„Twelve Angry Men“ (Tolv vrede mænd), Sidney Lumet